

Ομιλία Υπουργού Εξωτερικών, Νίκου Δένδια, στη 2^η Διαδικτυακή Διάσκεψη για θέματα Νοτιοανατολικής Ευρώπης και Ανατολικής Μεσογείου (Αθήνα, 16.12.2020)

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Α. Έλλης): Θα ήθελα να σας καλωσορίσω στην πρώτη θεματική συζήτηση της Διαδικτυακής Διάσκεψης για θέματα Νοτιοανατολικής Ευρώπης και Ανατολικής Μεσογείου κατά την οποία θα συνομιλήσουμε με τον Έλληνα Υπουργό Εξωτερικών, Νίκο Δένδια και τον πρώην πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών στην Ελλάδα και το NATO, Nick Burns.

Είναι πολύ χρήσιμο που θα ξεκινήσουμε με τον επικεφαλής της ελληνικής διπλωματίας καθότι έχει ταξιδέψει πολύ τελευταία σε όλο τον κόσμο και κυρίως στην περιοχή μας και έχει ολοκληρώσει δύο συμφωνίες με τους γείτονές μας - κάτι που καταδεικνύει ότι η Ελλάδα επιθυμεί να συνάψει συμφωνίες – με την Ιταλία και την Αίγυπτο και επίσης προχωράμε με την Αλβανία στο ζήτημα των Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών.

Όσον αφορά το ζήτημα με την Τουρκία, μάλλον δεν ευθυνόμαστε εμείς για αυτό, αλλά αυτό θα το δούμε κατά τη διάρκεια της συζήτησης.

Θα ρωτήσουμε τον Έλληνα Υπουργό Εξωτερικών ποια είναι η άποψή του σχετικά με τις τελευταίες εξελίξεις οι οποίες βέβαια είναι η απόφαση των ΗΠΑ να επιβάλουν κυρώσεις κατά της Τουρκίας, κάτι που δεν έχουμε συνηθίσει να βλέπουμε συχνά. Ποια είναι λοιπόν η αντίδραση της Αθήνας;

N. ΔΕΝΔΙΑΣ: Πρέπει να πω ότι η ελληνική αντίδραση είναι η αντίδραση μιας χώρας-μέλους του NATO, μιας χώρας που βλέπει το NATO ως έναν σταθεροποιητικό παράγοντα στην Νοτιοανατολική Μεσόγειο, την Ευρώπη και τον κόσμο καθώς και ως δύναμη ειρήνης, δύναμη που συμβάλλει στην ειρήνη στον κόσμο.

Σε αυτό το πλαίσιο, πιστεύω ότι οι εν λόγω κυρώσεις ήταν απαραίτητες. Ήταν απαραίτητες όχι για να τιμωρήσουν την Τουρκία. Δεν επιθυμούμε κάτι τέτοιο. Αλλά ως ένας τρόπος που υπογραμμίζει ότι η Τουρκία έχει ξεπεράσει τα όρια, όχι μόνο με την αγορά και απόκτηση των αντιαεροπορικών πυραύλων S400, οι οποίοι παρεμπιπτόντως συνιστούν μελλοντικά δυνητική απειλή για το προσωπικό των χωρών-μελών του NATO, αλλά και με την συνολική της συμπεριφορά στην περιοχή μας: στην Ανατολική Μεσόγειο, τον Καύκασο, τη Λιβύη, τη Συρία, το Ιράκ, την ευρύτερη περιοχή μας.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Σας ενόχλησε κάπως το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση - και η Ελλάδα είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης – δεν αντέδρασε τόσο έντονα όσο οι ΗΠΑ;

N. ΔΕΝΔΙΑΣ: Κοιτάξτε, θέλω να είμαι ειλικρινής μαζί σας. Θα προτιμούσα μια πιο ξεκάθαρη γλώσσα από τους φίλους και εταίρους μας. Βέβαια, η Ευρωπαϊκή Ένωση χρειάζεται χρόνο. Ξέρουμε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιδρά αργά, αντιδρά με ομοφωνία των 27 κρατών μελών. Ως εκ τούτου χρειάζεται χρόνο. Ωστόσο, θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι ακόμη και η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζει την Τουρκία ως ευρωπαϊκό πρόβλημα και όχι απλώς ως μια χώρα που έχει διαφορές με ένα ή δύο κράτη μέλη, την Ελλάδα και την Κύπρο.

Η Τουρκία θεωρείται αποσταθεροποιητικός παράγοντας στην περιοχή μας και αυτό σημαίνει πολλά. Τώρα, μπορεί να χρειαστεί χρόνος έως ότου η Ευρωπαϊκή Ένωση

φτάσει στο ίδιο επίπεδο με τις ΗΠΑ επιβάλλοντας κυρώσεις. Αλλά αν η Τουρκία δεν αλλάξει πορεία, πιστεύω ότι αυτό θα συμβεί σύντομα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ : Τι λέτε ως Ελλάδα στους συνομιλητές σας στη Δύση, τόσο στις Βρυξέλλες όσο και την Ουάσινγκτον οι οποίοι δηλώνουν ότι δεν θέλουν να χάσουν την Τουρκία; Θέλουμε να κάνουμε την Τουρκία να αλλάξει κάποιες πολιτικές της, αλλά δεν θέλουμε να το φτάσουμε στα άκρα, όπως ζητούν ορισμένοι, για παράδειγμα η Αθήνα ή η Λευκωσία, γιατί μπορεί να χάσουμε την Τουρκία, η Δύση μπορεί να χάσει την Τουρκία. Είναι λοιπόν ένα τεράστιο διακύβευμα. Πώς απαντάτε σε αυτό;

N. ΔΕΝΔΙΑΣ: Πολύ ενδιαφέρουσα ερώτηση, γιατί αυτή είναι πραγματικά η γραμμή που ακολουθούν όσοι μιλούν και ενεργούν κατά της επιβολής κυρώσεων. Σας λέω ότι είναι ακριβώς το αντίθετο αυτό που πρέπει να γίνει. Εάν θέλουμε να παραμείνει η Τουρκία στον Δυτικό κόσμο, πρέπει να της καταστήσουμε σαφές πού είναι οι κόκκινες γραμμές. Γιατί η Τουρκία δεν είναι μια μονολιθική κοινωνία. Στους κόλπους της τουρκικής κοινωνίας υπάρχει ένας εσωτερικός πολιτικός διάλογος και με την επιβολή κυρώσεων, δηλαδή δηλώνοντας ότι οι πολιτικές που ακολουθεί η παρούσα τουρκική κυβέρνηση, οι πολιτικές εισβολής στο Ιράκ και τη Συρία, οι πολιτικές αποστολής τζιχαντιστών στη Λιβύη και τον Καύκασο, είναι απαράδεκτες και αποτυχημένες, προωθούμε τα εκσυγχρονιστικά στοιχεία της τουρκικής κοινωνίας.

Αντίθετα, αν επιτρέψουμε να θεωρηθούν αυτού του είδους οι πολιτικές στο πλαίσιο του πολιτικού διαλόγου στην Τουρκία ως φαινομενικά επιτυχημένες, τότε υπονομεύουμε τον διάλογο και τα εκσυγχρονιστικά στοιχεία της τουρκικής κοινωνίας, εκείνα που έχουν το βλέμμα στραμμένο στη Δύση.

Ως εκ τούτου, ισχύει ακριβώς το αντίθετο. Αυτή είναι η ανάγνωσή μας για την Τουρκία σήμερα.

Δηλαδή, ότι επιβάλλοντας κυρώσεις, εξηγώντας με σαφήνεια πού βρίσκονται τα όρια, υποχρεώνοντας την Τουρκία να συμμορφωθεί με τη γραμμή της Συμμαχίας, βοηθάμε να παραμείνει η Τουρκία εντός της Δυτικής Συμμαχίας.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ : Γνωρίζω ότι διατηρείτε ή διατηρούσατε - εσείς θα μου πείτε - προσωπική σχέση με τον Τούρκο ομόλογό σας, Mevlüt Çavuşoğlu, από την εποχή που ήσασταν στο Συμβούλιο της Ευρώπης. Αναρωτιέμαι κατά πόσο αυτή η σχέση έχει βοηθήσει σε κάποιο βαθμό σε αυτή την τεταμένη και δύσκολη περίοδο που διανύουμε στις σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών.

N. ΔΕΝΔΙΑΣ : Ήμουν πάντα ειλικρινής. Θεωρώ τον Mevlüt Çavuşoğlu φίλο μου. Ήταν, είναι και ελπίζω να παραμείνει φίλος μου. Και ελπίζω ότι αυτή η μεταξύ μας προσωπική σχέση θα βοηθήσει τη σχέση της Ελλάδας και της Τουρκίας να ξεπεράσει τις δύσκολες αυτές στιγμές και να οδηγηθεί σε πιο ήρεμα νερά. Και κάποια στιγμή στο μέλλον, ελπίζω σύντομα, ίσως να επιτύχουμε μια συνεννόηση. Αλλά έως τώρα, τα πράγματα δεν έχουν εξελιχθεί τόσο καλά. Αυτό είναι προφανές.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Υπάρχουν σκέψεις την παρούσα στιγμή για μια συνάντηση με τον Τούρκο Υπουργό Εξωτερικών; Αμφιβάλλω, αλλά ποτέ δεν ξέρει κανείς. Ορισμένες φορές, οι συναντήσεις σπάνε τον πάγο. Πού βρισκόμαστε σε αυτό το μέτωπο;

N. ΔΕΝΔΙΑΣ: Συνάντησα πρόσφατα τον Mevlüt στη Μπρατισλάβα. Τότε, είχα λάβει την υπόσχεση από την τουρκική κυβέρνηση ότι θα μας έδιναν μια ημερομηνία για την επανέναρξη των διερευνητικών επαφών. Όπως γνωρίζετε πολύ καλά, αντί ημερομηνίας η Τουρκία έστειλε ερευνητικό σκάφος συνοδεία στολίσκου αποτελούμενου από κορβέτες και φρεγάτες, κτλ, πλησίον του Καστελλόριζου. Αυτό λοιπόν δεν πήγε καλά.

Τώρα, από τη δική μας πλευρά, η θέση μας είναι ξεκάθαρη. Αυτό που λέμε στην τουρκική πλευρά και που άκουσα δια στόματος του Πρωθυπουργού μας στο Κοινοβούλιο εχθές, είναι ότι η Τουρκία πρέπει να σταματήσει τις προκλήσεις. Θα πρέπει αφήσουμε τα πράγματα να ηρεμήσουν για ένα χρονικό διάστημα. Κατόπιν η Ελλάδα θα είναι έτοιμη να συμμετάσχει σε έναν ουσιαστικό διάλογο.

Αλλά τι εννοούμε λέγοντας «ουσιαστικό διάλογο»; Εννοούμε έναν διάλογο εντός του πλαισίου του Διεθνούς Δικαίου και του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας και ένα διάλογο επί της μιας και μοναδικής διαφοράς που έχουμε με την Τουρκία: τον καθορισμό της υφαλοκρηπίδας και της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης στο Αιγαίο, την Νοτιοανατολική Μεσόγειο.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ελπίζετε ότι θα μπορεί να υπάρξει μια περίοδος ηρεμίας που θα επιτρέψει την έναρξη των διερευνητικών συνομιλιών; Ποια είναι η αίσθησή σας μετά τη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, μετά την απόφαση των ΗΠΑ;

N. ΔΕΝΔΙΑΣ: Πρέπει να πω ότι μετά την απόφαση της κυβέρνησης των ΗΠΑ και τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, υπάρχει κάποια αισιοδοξία. Έτσι, αν με ρωτήσετε τι αναμένω να συμβεί, η απάντησή μου είναι «Λυπάμαι, δεν είμαι μάγος».

Αλλά πρώτα από όλα, ελπίζω η Τουρκία να κατανοήσει το σωστό μήνυμα αυτών των αποφάσεων και η τουρκική κυβέρνηση να αποφασίσει ότι είναι προς όφελος της Τουρκίας, προς όφελος του τουρκικού λαού και της τουρκικής κοινωνίας να συμμορφωθεί με το διεθνές δίκαιο και να εκκινήσουν οι διερευνητικές επαφές με την Ελλάδα εντός ευλόγου διαστήματος.

Πρέπει να πω ότι περιμένουμε αυτή την ημερομηνία από τον Μάρτιο του 2016. Η Τουρκία ήταν εκείνη που διέκοψε το διάλογο με την Ελλάδα και όχι αντίστροφα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ : Άρα το μήνυμά σας είναι ότι αυτή τη στιγμή δεν διανύουμε μια περίοδο τόσο τεταμένη όπως τους προηγούμενους μήνες; Γιατί κάποια στιγμή ο Πρωθυπουργός είχε πει, προσφάτως μάλιστα, ότι δεν βρισκόμαστε κοντά σε πόλεμο αλλά ότι η κατάσταση ήταν αρκετά τεταμένη. Αυτή τη στιγμή η κατάσταση είναι λιγότερο τεταμένη;

N. ΔΕΝΔΙΑΣ: Έχετε απόλυτο δίκιο. Οι συγκυρίες δεν ήταν εύκολες και η κατάσταση ήταν εξαιρετικά τεταμένη. Και αυτό το δηλώσαμε ανοικτά στους φίλους και εταίρους μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στην κυβέρνηση των ΗΠΑ, στον Αμερικανό ΥΠΕΞ, Pompeo, σε όλους όσους ήταν πρόθυμοι και ήθελαν να μας ακούσουν τότε.

Τώρα που το Ουκ Ρεϊς έχει επιστρέψει σε λιμένα και ο τουρκικός στόλος δεν πλέει στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, είναι προφανές ότι η κατάσταση είναι καλύτερη αλλά θα πρέπει αφήσουμε να περάσει ένα χρονικό διάστημα. Γιατί; Γιατί θα θέλαμε να καταστεί σαφές ότι πρόκειται για μια επιλογή της ίδιας της Τουρκίας, όχι μόνο για σημαία ευκαιρίας, όχι μόνο μια επιλογή περιορισμένης χρονικής διάρκειας, όχι μόνο για την αποφυγή κυρώσεων από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή βαρύτερων κυρώσεων από τις ΗΠΑ. Αν αυτό καταστεί προφανές, τότε η Ελλάδα είναι πάντα πρόθυμη να συνομιλήσει. Η Ελλάδα, ανεξαρτήτως κυβέρνησης, πιστεύει πάντα στον διάλογο.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ : Και ενώ ταξιδεύετε και συνομιλείτε με τους Αμερικανούς και τους Ευρωπαίους, μιλάτε επίσης και με τους εγχώριους πολιτικούς αντιπάλους σας. Διαφωνούμε επί τόσο πολλών ζητημάτων. Έχετε την ευρεία πολιτική στήριξη, όταν βρίσκεστε ενώπιον μιας κατάστασης όπως η προκειμένη εκ μέρους των κοινοβουλευτικών κομμάτων της αντιπολίτευσης στην Ελλάδα;

N. ΔΕΝΔΙΑΣ: Κοιτάξτε, όπως είμαι σίγουρος ότι το γνωρίζετε, έχω συναντήσεις σε μηνιαία βάση με όλους τους επικεφαλής των κομμάτων που εκπροσωπούνται στο

Κοινοβούλιο και ορισμένες φορές σε ακόμη πιο σύντομα χρονικά διαστήματα. Και προσπαθώ να τους κρατώ όλους πολύ καλά ενημέρους σχετικά με ό,τι αντιμετωπίζουμε, με την κατάσταση και τις διαθέσιμες επιλογές στο τραπέζι. Και αυτή είναι η οδηγία που έχω λάβει από τον Πρωθυπουργό. Αυτή είναι λοιπόν η πολιτική της κυβέρνησης Μητσοτάκη.

Πρέπει να πω ότι σε γενικές γραμμές η πλειονότητα του πολιτικού συστήματος έχει υποστηρίξει την κυβέρνηση σε αυτή τη δύσκολη συγκυρία. Σίγουρα έχουμε διαφορές. Έχουμε διαφορές απόψεων, διαφέρει ο τρόπος με τον οποίο περιγράφουμε τα πράγματα και όπως κι εσείς είπατε πολύ σωστά, υπάρχει επίσης ένα εσωτερικό πολιτικό ακροατήριο, αλλά και πάλι, σε γενικές γραμμές πιστεύω ότι τα ελληνικά πολιτικά κόμματα βλέπουν τα πράγματα με το σωστό τρόπο και στηρίζουν την παρούσα κυβέρνηση.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Τέλος, έχω δύο ερωτήσεις που αφορούν στις ΗΠΑ.

Πρώτον, ποιες είναι οι προσδοκίες σας από την κυβέρνηση Biden μετά τις 20 Ιανουαρίου;

N. ΔΕΝΔΙΑΣ : Λοιπόν, καταρχάς ο Πρόεδρος Biden και επίσης το επιτελείο του στο Υπουργείο Εξωτερικών και το Υπουργείο Άμυνας και το Συμβούλιο Ασφαλείας διαθέτει μεγάλη εμπειρία και η Ελλάδα τους θεωρεί φίλους της. Οι περισσότεροι γνωρίζουν πολύ καλά την περιοχή μας, γνωρίζουν τα Βαλκάνια πολύ καλά, γνωρίζουν πολύ καλά την Ελλάδα καθώς και το περιεχόμενο των ελληνοτουρκικών σχέσεων.

Συνεπώς, αναμένουμε από εκείνους να μπουν στο πνεύμα αμέσως και να μας βοηθήσουν να αντιμετωπίσουμε αυτή την πολύ δύσκολη κατάσταση με την Τουρκία. Προσδοκούμε με χαρά να συνεργαστούμε με την νέα κυβέρνηση Biden.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Και τέλος, αναρωτιόμουν, προσφάτως χάσαμε, και λέγοντας χάσαμε εννοώ ο Ελληνισμός, έναν Ελληνοαμερικανό που ίσως ήταν ο σημαντικότερος που υπήρξε στο αμερικανικό πολιτικό σύστημα, τον Πολ Σαρμπάνη, πρώην γερουσιαστή, πρώην μέλος της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων και αναρωτιόμουν, έχω μάλλον την εντύπωση ότι τον έχετε γνωρίσει. Θα ήθελα να μοιραστείτε μαζί μας κάποιες σκέψεις σχετικά με τον ρόλο του στις σχέσεις των δύο χωρών.

N. ΔΕΝΔΙΑΣ: Είναι μια τεράστια απώλεια. Μια τεράστια απώλεια για την Ελλάδα, για τις Ηνωμένες Πολιτείες, για την αμερικανική κοινωνία, για τον αμερικανικό λαό. Ο Πολ Σαρμπάνης ήταν πολιτικός ηγέτης και αυτό τα λέει όλα. Είχα την τύχη να τον γνωρίσω και να ακούσω τις συμβουλές του ως νεαρός τότε βουλευτής και θυμάμαι πολύ καθαρά τα λόγια του σχετικά με το πώς θα πρέπει να αντιμετωπίζουμε τις ελληνοαμερικανικές σχέσεις και τη φιλία μεταξύ των δύο λαών και κοινωνιών. Συνεπώς θα μας λείπει, αλλά δεν θα τον ξεχάσουμε.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ. Και στην επόμενη θεματική συζήτηση θα είναι μαζί μας κάποιος που γνωρίζει την Ελλάδα πολύ καλά και τον γνωρίζετε και εσείς. Είναι ο πρώην αμερικανός πρέσβης στην Ελλάδα, Nick Burns. Κύριε Υπουργέ Εξωτερικών σας ευχαριστούμε πολύ.

N. ΔΕΝΔΙΑΣ: Σας ευχαριστώ πολύ. Σας ευχαριστώ για την ευκαιρία που μου δώσατε.